

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) SOCIAL SCIENCES (HISTORY)
EXAMINATION: DECEMBER – 2025
THIRD SEMESTER

Subject: History of Modern Maharashtra in 19th century (HISMJC-303)

Date: 05/12/2025

Total marks: 60

Time: 2.00 pm to 4.30 pm

- Instructions:** 1) Attempt all Questions as per the Instructions.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Answer should be precise and to the point.

- Q. 1) Answer any TWO of the following questions in 500 words. (2X15 marks) (30)**
1. Examine the necessity of understanding the history of modern Maharashtra from regional history perspective.
2. Do you think that the political conditions prevailing in early 19th century in Maharashtra necessitated the British conquest? Why?
3. Examine the changes in administrative and bureaucratic structures in Maharashtra in the initial phase of colonial rule
- Q. 2) Answer any TWO of the following questions in 300 words. (2X10 marks) (20)**
1. What were the implications of colonial conquest for the land relations in Maharashtra?
2. Review developments in field of formal education in colonial Maharashtra
3. Examine the salient features of socio-religious reforms movement in colonial Maharashtra
- Q. 3) Answer any TWO of the following questions in 100 words. (2X5 marks) (10)**
a. Prathana Samaj and its principles.
b. Write the Missionaries works in Maharashtra
c. Explain the role of middle classes in making of Maharashtra

मराठी रूपांतर

सूचना : १) दिलेल्या सूचनेनुसार सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

२) उजवीकडील तकत्यातील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

३) उत्तरे अचूक आणि मुद्देसुद असावे.

- प्र. १) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे ५०० शब्दांमध्ये लिहा. (२ X १५) (३०)**
१. प्रादेशिक इतिहासाच्या दृष्टिकोनातून आधुनिक महाराष्ट्राचा इतिहास समजून घेण्याची आवश्यकता तपासा.
२. १९ व्या शतकाच्या सुरुवातीला महाराष्ट्रातील राजकीय परिस्थितीमुळे ब्रिटिशांनी विजय मिळवणे आवश्यक होते असे तुम्हाला वाटते का? का?
३. वसाहतीवादी राजवटीच्या सुरुवातीच्या काळात महाराष्ट्रातील प्रशासकीय व नोकरशाही रचनेतील बदलाचे परीक्षण करा.
- प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे ३०० शब्दात लिहा. (२ X १०) (२०)**
१. महाराष्ट्रातील जमीन संबंधांवर वसाहतवादी विजयाचे काय परिणाम झाले?
२. वसाहतकालीन महाराष्ट्रातील औपचारिक शिक्षण क्षेत्रातील विकासाचा आढावा घ्या.
३. वसाहतकालीन महाराष्ट्रातील सामाजिक-धार्मिक सुधारणा चळवळींची ठळक वैशिष्ट्ये तपासा.
- प्र. ३) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे १०० शब्दात लिहा. (२ X ०५) (१०)**
अ) प्रार्थना समाज आणि त्याचे तत्व लिहा.
ब) महाराष्ट्रातील मिशनरीचे कार्य नमूद करा.
क) आधुनिक महाराष्ट्राच्या निर्मितीतील मध्यवर्गाची भूमिका स्पष्ट करा.